

Comunitatea locală—unitate de diferențiere a migrației *

Dumitru Sandu

I. În acest cadru, centrul de interes este *variabilitatea migrației rural-urban, în funcție de caracteristicile ale comunităților locale.*

Punctul de pornire al analizei este un studiu efectuat asupra datelor culese din două comune aparținând ariei de convergență social-economică a orașului Giurgiu. Cercetarea a avut un caracter de explorare, ducând în consecință la formularea unor concluzii-ipoteză.

În literatura asupra migrației este deja un loc comun afirmația că migranții diferă de nemigranții de la locul de sosire sau de plecare în funcție de anumite caracteristici social semnificative.

Altfel spus, procesul de migrație este caracterizat de „selectivitate individuală” (la nivel de individ).

Interesul pentru selectivitatea individuală a migrației este manifest îndeosebi în cadrul abordărilor regionale/interregionale și comunitar necomparative ale migrației.

Un alt tip de selectivitate a migrației este selectivitatea comunitară **: în anumite împrejurări există o relație semnificativă între caracteristicile procesului de migrație și caracteristicile comunităților de plecare/sosire ale migranților. Dintre aceste caracteristici, cel mai frecvent introduse în analiză au fost mărimea comunității sau capacitatea ei de atracție (măsurate în special prin volumul de populație rezidentă în acea localitate) și distanța în raport cu alte localități/regiuni de care este legată prin fluxurile migratorii (6, 7). O serie de ipoteze precum cele referitoare la „migrația în stadii”, „migrația în lanț” (6: 69) au ca premisă implicită considerarea variabilității migrației în funcție de mărimea comunității.

* Acest material este o continuare a celui publicat în „Viitorul social”, nr. 2/1977, sub titlul *Comunitatea locală—cadru de analiză și determinare a mobilității rezidențiale.*

** În literatura despre migrație, termenul de selectivitate este folosit numai pentru a desemna variabilitatea migrației în funcție de caracteristici individual-familiale.

Variabilitatea migrației în funcție de caracteristici ale comunităților locale am desemnat-o prin „selectivitate comunitară”, având în vedere: a. raportul analogic dintre acest fenomen și selectivitatea individuală, b. raportul de interdependență dintre cele două fenomene și c. proprietatea sistemelor sociale locale de a fi selective în raport cu mediul.

„Selectivitatea individuală” desemnează calitatea unor categorii de indivizi de a migra mai mult decât altele, existența unor diferențieri sociale între cei care migrează și cei care nu migrează; în mod asemănător, „selectivitatea comunitară” desemnează calitatea unor comunități locale de a da/a primi mai mulți migranți decât altele, de a imprima anumite sensuri și ritmuri fenomenelor de migrație; altfel spus, cel de-al doilea tip de selectivitate (comunitară) presupune existența unor caracteristici ale comunităților locale care corelează cu intensitatea, sensul sau ritmul migrației.

Selectivitatea comunitară a migrației este o formă particulară de manifestare a selectivității sistemelor locale. Cazul unor comunități rurale care aparțin aceleiași arii de convergență social-economică este edificator, în acest sens. Interacționând, în principal, cu un același centru de convergență social-economică, respectivele comunități reacționează diferit, în funcție de particularitățile lor de organizare internă.

Migrația diferențiată de la o comunitate la alta este un semn al prezenței caracteristicii de selectivitate a comunităților care acționează în calitate de sisteme sociale locale.

Pentru a oferi un răspuns cât mai cuprinzător și demn de încredere la întrebarea „cum variază migrația în funcție de caracteristicile comunităților locale”, studiul comparativ asupra unor comunități locale aparținând aceleiași zone sau arii de convergență social-economică este una din modalitățile cele mai recompensatoare.

II. Aria cercetării. Folosind acest gen de abordare am întreprins în anul 1976 o cercetare exploratorie asupra a două comune — Gogoșari și Frătești (județul Ilfov), cuprinzând patru și respectiv trei sate, din aria de convergență social-economică a orașului Giurgiu (4,5).

Prima comună aparține tipului „relativ izolat, cu populație ocupată preponderent local și în agricultură”, iar cea de-a doua tipului „relativ neizolat, cu populație ocupată preponderent extralocal și în domeniul neagricole de activitate” (vezi tabelul 1). Este de menționat că alegerea celor două comune în cadrul aceleiași arii de convergență social-economică a permis un con-

Tabelul nr. 1

Caracteristici cantitative ale comunităților cercetate

Comuna	Satul	Populație la 1 iulie 1975	Populație ocupată în agricultură; % din populația ocupată	Distanța până la Giurgiu, în km	Număr de curse auto și CFR de legătură zilnic cu Giurgiu
Frătești	Frătești	3 202	50,1	12	16
	Cetatea	1 506		9	9
	Remuș	2 261		6	18
Gogoșari	Gogoșari	1 379	89,2	28	8
	Izvoru	1 883		28	9
	Drăghiceanu	574		30	7
	Rălești	493		30	7

trol parțial al influenței factorilor extralocali asupra desfășurării procesului de migrație la nivelul celor șapte sate. Controlul este parțial pentru că, mai ales asupra populației din comuna Frătești, se exercită și forța de atracție a orașului București (în 1974 existau 395 navetiști din comună care lucrau în orașul capitală); centru de atracție principal este însă orașul Giurgiu și în acest caz (vezi tabelul 2).

Tabelul nr. 2

Sensul migrației definitive și pendulatorii în comunele Frătești și Gogoșari

Comuna	Plecări definitive, în 1975 *						Navetiști în 1974 **			
	la Giurgiu		în alte localități		Total		la Giurgiu	la București	alte localități	Total
	N	‰	N	‰	N	‰				
Frătești	59	8,4	39	5,6	98	14,0	1 264	395	100	1 760
Gogoșari	71	16,4	56	12,9	127	29,3	120	—	20	140

* Promilele sînt calculate în raport cu populația respectivei comune.

** În evidențele locale nu există o înregistrare simultană (făcută în același an) a plecărilor definitive și a celor pendulatorii, din localitate.

III. *Selectivitatea migrației la nivel individual/familial** este manifestă numai în cazul comunei Frătești: migrația potențială este mai mare pentru cei care lucrează în afara cooperativei agricole decât pentru cei care lucrează în cooperativă, iar dintre cei angajați în afara C.A.P., sînt mai puternic orientați spre plecarea din localitate cei necăsătoriți și cu școală postgenerală.

Mobilitatea ocupațională potențială nu este corelată semnificativ cu nici una din variabilele enumerate anterior. Deci, nici domeniul de activitate ocupațională, nici școlarizarea și nici starea civilă nu influențează migrația potențială prin intermediul mobilității potențiale ocupaționale, cum ar fi de așteptat.

IV. *Selectivitatea comunitară a migrației.*

1. *Caracteristici ale comunității de sosire.* Informațiile calitative culese în cadrul anchetei de teren indică faptul că plecările definitive din cele două comune s-au făcut în special la Giurgiu. O înregistrare statistică din 1975 este consistentă cu aceste informații (vezi, tabelul 2). Ar fi de așteptat, deci, ca variația fluxurilor migratorii de la Frătești și Gogoșari să fie determinată și de variația în timp a unor caracteristici ale orașului Giurgiu. Numai în cazul celei de-a doua comune situația reală este conformă cu așteptările teoretice: indicele migrației nete de la Gogoșari („3'') este corelat negativ cu indicele migrației nete din orașul Giurgiu („2''), ($r_{23} = -0,86$). Deci, 74% din variația seriei dinamice „indicele migrației nete Gogoșari” este explicată prin variația seriei dinamice „indicele migrației nete Giurgiu”.

*Migrația netă urbană este, în acest caz, semnificativă în principal pentru componenta extra-ocupațională a atracției urbane**.*

Datele empirice disponibile ne-au permis o mai bună aproximare a componentei ocupaționale a atracției urbane. Am considerat ca indicator semnificativ pentru această variabilă latentă „sporul anual al numărului de locuri de muncă existente în întreprinderile industriale din Giurgiu”.

Din analiza de corelație întreprinsă asupra celor trei variabile rezultă că nu se pot formula concluzii certe referitoare la relația „emigrare din Gogoșari-atracția industrială a orașului Giurgiu”. Serile cronologice de date sînt prea scurte; coeficientul de corelație dintre 1 (atracție industrială) și 3 (plecări necompensate de sosiri din Gogoșari) are valori diferite în funcție de tehnica de calcul, fiind influențat foarte mult de includerea sau neinclusiunea în seriile cronologice a unor termeni cu valori extreme.

În anul 1966 plecările definitive (necompensate de sosiri) din Gogoșari au fost maxime în raport cu ceilalți ani (1967—1974); corespunzător, sosirile în Giurgiu (necompensate de plecări) au fost maxime în raport cu ceilalți ani (1967—1974). În același an, însă, atracția industrială a orașului Giurgiu a fost cu mult sub media anuală (vezi, tabelul 3). În consecință, dacă se ia în considerație și situația din 1966, corelațiile „atracția industrială a Giurgiului-migrația netă din Giurgiu” ($r_{12} = 0,11$) și „atracția industrială a orașului Giurgiu-migrația

* Testarea selectivității individual/familiale a inclus în plus variabilele familiale: venit mediu pe o persoană activă în familie, proporția de activi din totalul membrilor de familie, ciclul vieții de familie și variabilele individuale — vîrstă, sex, satisfacție ocupațională. Aceste variabile (dihotomizate), spre deosebire de cele menționate în text, au fost considerate ca neselective, deoarece asocierea lor cu variabila „migrație individuală potențială” a apărut ca nesemnificativă (X^2 nesemnificativ). Valorile variabilelor analizate au fost determinate pe baza unei anchete efectuate asupra a 70 de subiecți la Frătești și asupra a 40 de subiecți la Gogoșari. 10 din cele 70 de chestionare de la Frătești nu au fost incluse în prelucrare datorită înregistrării incomplete a unor componente ale variabilei „venituri familiale”. Pentru eșantionare am folosit selecția stratificată cu alocația optimă, stratificarea făcîndu-se în funcție de vîrstă (16—25 ani, 26—35 ani, 36—45 ani) și loc de muncă (C.A.P. — în afara C.A.P.); s-a lucrat cu o eroare limită de 1,50 și o probabilitate de încredere de 95%. Cadrul de eșantionare l-au constituit listele electorale din 1975, actualizate cu ajutorul unor informatori locali.

** Într-o primă aproximare, migrația netă urbană ar putea fi considerată ca semnificativă pentru „atracția rezidențială a orașului Giurgiu”. Această variabilă interpretativă (atracția rezidențială) are ca principale componente atracția ocupațională (dată de percepția socială a locurilor de muncă libere existente în respectiva comunitate) și atracția extraocupațională (dată de percepția socială a posibilităților de procurare a locuințelor, de calitatea serviciilor social-culturale). O bună parte, însă, din cei care se stabilesc în oraș venind din zona periurbană, fie aveau anterior decizia de migrație un loc de muncă în oraș (lucrînd ca navetiști), fie că iau această decizie din alte motive decât cele ocupaționale (întemeiere familie, urmarea capului familiei etc.). Din 215 indivizi care s-au mutat în perioada oct. 1974 — mai 1976 din comunele Frătești și Gogoșari în Giurgiu, 70% au invocat alte motive decât cele ocupaționale. Pe aceste premise se întemeiază afirmația „migrația netă urbană este semnificativă în principal, în acest caz, pentru componenta extraocupațională a atracției urbane”.

netă din Gogoșari" ($r_{13} = -0,20$) au valori foarte mici; dacă se omite, însă, anul 1966, legăturile cu atracția industrială a orașului Giurgiu par a fi mult mai puternice: $r_{12} = 0,44$ iar $r_{13} = -0,72$ (semnificativ la nivelul 5%).

Tabelul nr. 3

Seriile cronologice „migrație netă — Gogoșari”, „migrație netă — Giurgiu” și „spor anual al numărului de locuri de muncă în industria municipiului Giurgiu” în perioada 1966—1974

(‰)*

Anul	indicele migrației nete Gogoșari	indicele migrației nete Giurgiu	spor anual la nr. loc de muncă în industrie Giurgiu
1966	-88,90	29,50	6,28
1967	-31,30	10,15	2,38
1968	-21,20	12,40	18,84
1969	-11,20	3,30	6,11
1970	-17,20	10,45	0,21
1971	-19,40	11,68	7,27
1972	-44,70	20,70	34,67
1973	-44,90	12,00	60,53
1974	-39,70	8,95	13,35

* Promilele sînt calculate în raport cu populația respectivelor localități.

Coefficienții de corelație menționați au fost calculați pe baza valorilor normate ale acestor variabile (z). După cum rezultă din cifrele acestui tabel și din fig. 1, toate cele trei serii cronologice au un pronunțat caracter oscilatoriu. Avînd în vedere acest fapt, am renunțat la „tehnica diferențelor variabile”, folosită în materialele anterioare (4,5) pentru calcularea coeficienților de corelație. Am considerat, deci, că probabilitatea de a obține coeficienți de corelație cu valori ridicate, datorită concordanței accidentale a trendurilor respectivelor serii, este redusă. Menționăm că singurul coeficient care se menține la un nivel semnificativ, fie că se folosește, fie că nu se folosește metoda diferențelor variabile, este cel pentru corelația „spor migratoriu Giurgiu-spor migratoriu Gogoșari”.

Este clar că cel puțin în 1966, plecările din comune precum Gogoșari și, în genere, sosirile (necompensate de plecări) în Giurgiu, nu au fost „comandate” în principal de creșterea numărului de locuri de muncă în întreprinderile industriale din Giurgiu. Informațiile calitative pe care le avem din cercetarea de teren ne permit să avansăm ipoteza că, în perioada respectivă, rolul esențial în declanșarea curenților migratorii din rural a revenit unor factori de respingere localizați în comunitățile de origine a migranților. Ar putea fi vorba, în principal, de dificultățile legate de începutul procesului complex de consolidare a cooperativelor agricole de producție. Din păcate nu am putut reconstitui seriile cronologice amintite și pentru perioada 1962—1965.

Faptul că numai în 1966, dar și în alți ani apar serioase neconcordanțe între variația atracției industriale și sosirile în oraș (vezi fig. 1 și valorile coeficientului r_{12}), indică existența unui complex de factori care determină imigrările în Giurgiu; atracția industrială este numai unul dintre acești factori care acționează, alături de atracția extraocupatională și de respingerile din rural. Un al doilea motiv pentru care nu am obținut o corelație semnificativă între „atracția industrială a orașului Giurgiu și migrația netă din respectivul oraș” îl constituie faptul că ruralul răspunde la atracția industrială nu numai prin migrație definitivă, ci și prin navetism. În 1973, spre exemplu, sporul anual al numărului de locuri de muncă industriale în Giurgiu a avut o valoare maximă; în același an sporul migratoriu în orașul respectiv a avut valori mici, în descreștere față de anul anterior (1972). Este de presupus în aceste condiții că un număr însemnat din noile locuri de muncă a fost acoperit prin angajarea unor muncitori navetiști din comunele apropiate. (Nu am putut dispune de o statistică locală care să permită reconstituirea verosimilă a dinamicii navetiștilor din rural, pe localități de rezidență).

Pentru orașele mari, care au epuizat resursele de forță de muncă disponibile în localitățile aflate în apropierea lor, este probabil ca atracția industrială să determine în mai mare măsură sporul lor migratoriu. Evident, nu acesta este cazul orașului Giurgiu.

2. *Organizația comunitară de producție.* Selectivitatea comunitară a migrației se manifestă nu numai în raport cu caracteristici ale comunității de sosire, ci și în raport cu caracteristici ale comunității de origine. Cooperativa agricolă de producție este organizația comunitară cu rolul esențial în determinarea particularităților economice ale satului românesc contemporan. Asupra relației dintre migrația din comunitățile rurale și caracteristici ale cooperativei agricole există numai referiri sporadice (3 : 219–220). O mai mare atenție s-a acordat problemei conexe, referitoare la relația dintre caracteristici ale cooperativei agricole și plecarea forței de muncă din aceste organizații. O problemă controversată, în acest cadru, este cea referitoare la influența nivelului și a ritmului de creștere a veniturilor obținute de cooperatori (prin muncă în C.A.P.) asupra stabilității forței de muncă din cooperative. Pe de o parte se afirmă, la un mod neconvincător din punct de vedere științific, că nivelul de retribuire a muncii este corelat pozitiv cu stabilitatea forței de muncă din cooperativa agricolă de producție (1 : 69), pe de altă parte, se constată că nu există corelații semnificative între creșterea retribuirii muncii în C.A.P. și stabilitatea forței de muncă din organizația cooperatistă (2 : 77–78). În acest cadru, menționăm doar una din concluziile analizei noastre prezentată amănunțit cu alte ocazii (4,5): sensul corelației dintre nivelul veniturilor din C.A.P. și intensitatea plecărilor definitive din sat/C.A.P. variază de la o comună la alta.

Având în vedere acest fapt, este de presupus că în anumite condiții nu apar corelații semnificative între „nivelul veniturilor din C.A.P.” și „stabilitatea forței de muncă din C.A.P.”, datorită neținerii în considerație a unor variabile intermediare care caracterizează comunitatea locală. Acestea din urmă fac ca relația „venituri-migrație” să aibă sensuri și intensități diferite de la un tip de comunitate rurală la altul. Folosirea C.A.P. ca singură unitate de analiză a migrației din rural poate duce, deci, la rezultate care nu prezintă încredere.

3. *Grupuri sociale comunitare.* Selectivitatea comunitară a migrației se manifestă și în raport cu tipul de grupare socială din comunitate. Pentru argumentarea acestei afirmații facem din nou apel la datele cercetării întreprinse în cele două comune.

Să presupunem că cei 119 și cei 170 emigranți din „F” (Frătești) și respectiv din „G” (Gogoșari) în localități din județul Ilfov (în perioada oct. 1974 – mai 1976) au plecat nu din două, ci dintr-o singură comunitate. În continuare, cu ajutorul analizei entropice constatăm că mulțimea celor 289 de emigranți (= 119 + 170) se subdivide în două clase/grupări sociale, cu un grad de omogenitate de 80% și o distanță între clase de 0,73:

1. *Populația clasificată:* emigranți în localități din județul Ilfov din comunele „F” și „G”, în perioada oct. 1974 – mai 1976 = 289.

2. *Teste* T(1) sensul migrației: urban (+) – rural (–);

T(2) domeniul de activitate înainte de plecarea din localitate: în afara C.A.P. (+) – în C.A.P. (–);

T(3) vîrsta la plecarea din localitate: sub 30 ani (+) – peste 30 ani (–);

T(4) motivația migrației: ocupațională (+) – extraocupațională (–).

Evident, semnele (+) și (–) sînt atribuite convențional valorilor lui T(j), și nu influențează cu nimic modul de calcul.

3. *Entropia și conținutul informațional al testelor:*

$H_1 = 0,5661$	$h_{12} = 0,0016$	$h_{24} = 0,0032$	$I_1 = 0,0028$
$H_2 = 0,6799$	$h_{13} = 0,0005$	$h_{34} = 0,0010$	$I_2 = 0,0051$
$H_3 = 0,6357$	$h_{14} = 0,0074$		$I_3 = 0,0043$
$H_4 = 0,5665$	$h_{23} = 0,0142$		$I_4 = 0,0032$

unde H_i = entropia răspunsurilor la testul (i), h_{ij} = entropia testului (j) explicată de (i); I_i = capacitatea informațională a testului (i).

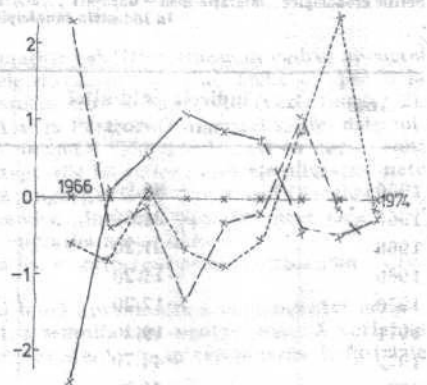

Fig. 1.

— migr. netă Gogoșari (z)
 --- migr. netă Giurgiu (z)
 ... spor anual locuri de muncă
 în ind. Giurgiu (z) z — valori
 normate

Testul cu cel mai mare conținut informațional fiind $T(2)$, se consideră ca principal criteriu de clasificare. O primă clasă va fi formată din purtătorii valorii pozitive a acestui test (ocupați în afara C.A.P.), iar cea de-a doua clasă din purtătorii valorii negative a testului (cooperatorii). Distribuția celor mai frecvente răspunsuri la celelalte teste, corespunzător cu cele două clase ale $T(2)$ este:

Testul

Clasa	$T(2)$	$T(1)$	$T(3)$	$T(4)$
I	121+	93+	92+	93-
II	168-	137+	101+	117-
Total	289	230	193	210

Probabilitatea medie a unei clasificări „greșite” în clasa „I” sau în clasa „II” (probabilitatea de a avea răspunsuri de semn diferit față de semnul celor mai frecvente răspunsuri la $T(1)$, $T(3)$, $T(4)$, în clasele I și II) este $= 0,2024$. Deci, nivelul de omogenitate al celor două clase (determinate în funcție de cele patru teste) este de 79,7%. Capacitatea generală a setului de teste de a transmite informația este $C = 0,4969$. Probabilitatea de eroare corespunzătoare pentru „j” teste și „k” clase $p_j(k)$ este:

k	$T(2)$	$T(1)$	$T(3)$	$T(4)$
I	0	0,2314	0,2396	0,2314
II	0	0,1845	0,3988	0,3036
		0,2040	0,332	0,273

k	$T(2)$	$T(1)$	$T(3)$	$T(4)$
I	1	0,4595	0,4549	0,4595
II	1	0,5225	0,3286	0,2859
	1	0,4941	0,3645	0,4139

Reținând $c_j(k) \geq C$, rezultă „matricea secvențelor tipice”

k	$T(2)$	$T(1)$
I	+	0
II	-	+

$T(1)$ a fost reținut ca semnificativ pentru diferențierea populației în funcție de $T(2)$, pentru că are $c_1 \approx C$ și $c_1(II) > C$. Distanța între k_I și k_{II} este 0,73.

Distribuția migranților din „F” și „G” în cele două clase, conform matricei secvențelor tipice, este:

clasa	comuna		Total
	F	G	
I	64	57	121
II	40	96	136
Total	104	153	257

În afara celor două clase rămân 32 de indivizi, ale căror caracteristici pot fi determinate indirect, fără a mai relua analiza plecând de la determinarea conținutului informațional al perechilor de teste (I_{ij}). Deoarece clasa „I” include toți migranții necooperatori, rezultă că cei necuprinși în clasele „I” și „II” sînt cooperatori agricoli; în clasa „II” sînt cuprinși toți cooperatorii agricoli care au migrat la oraș; rezultă, deci, că poate fi definită rezidual o a treia clasă, formată din 32 cooperatori agricoli care au emigrat în rural. Cum această clasă reziduală cuprinde numai 11% din totalul populației, vom continua analiza referindu-ne numai la clasele „I” și „II”. Din totalul de migranți incluși în prima clasă, 53% sînt din „F”, iar din totalul celor incluși în cea de-a doua clasă 70%, sînt din „G”. Între apartenența la clasa

„I” sau „II” și apartenența la comuna „F” sau „G” este o asociere semnificativă ($\chi^2 = 14,65$; $f=1$; $p<1\%$). Este înfirmată deci ipoteza de nul conform căreia migranții din k_I și k_{II} ar proveni dintr-o aceeași comunitate, sau, altfel spus, ipoteza că „F” și „G” favorizează același pattern de migrație.

Din cele patru criterii incluse în analiză — domeniul de activitate ocupațională (cooperator agricol-necooperator), vîrsta (sub 30 ani-peste 30 ani), sensul migrației (urban-rural), motivația de migrare (ocupațională-extraocupațională) — o capacitate de transmitere a informației superioare capacității setului de criterii amintite, o au „domeniul de activitate ocupațională” și valoarea „sens urban” a variabilei „sens al migrației”. În funcție de aceste valori de variabile („cooperator”, „necooperator” și „sens urban al migrației”) se constituie cele două clase: clasa migranților cooperatori agricoli, care au ales orașul ca nouă comunitate rezidențială (II) și clasa migranților necooperatori, indiferent de mediul rezidențial în care s-au stabilit (I). Dacă din mulțimea celor 289 indivizi s-ar forma prin selecție aleatorie două submulțimi, de 119 și de 170 indivizi, între apartenența la aceste submulțimi și apartenența la clasele I/II, nu va fi o asociere statistică semnificativă: raportul dintre I și II va fi aproximativ egal în cele două submulțimi. Dacă situația reală s-ar conforma acestui model ipotetic și raportul dintre „I” și „II” ar fi același pentru migranții din comunitățile „F” și „G”, ar însemna că ei pot fi considerați ca provenind din aceeași comunitate sau din comunități care nu diferă semnificativ între ele. De fapt, între apartenența la „I” și „II” și apartenența la „F” și „G” există o asociere semnificativă ($\chi^2 = 14,65$; $f = 1$; $P<1\%$). Nu se verifică deci ipoteza că indivizii care aparțin claselor „I” și „II” ar fi membri ai aceleiași comunități locale sau că provin din comunități care nu diferă semnificativ între ele.

În concluzie, comunitatea „F” este mai predispusă pentru „a da” migranți care nu sînt cooperatori, iar comunitatea „G” migranți cooperatori orientați spre rezidențe urbane.

Migranții de tip „I” au o pondere predominantă în totalul migranților din „F” pentru că în această comunitate populația activă majoritară este ocupată în afara C.A.P. Migranții de tip „II” au o pondere predominantă în totalul migranților din „G” pentru că populația activă a acestei comunități este covârșitor ocupată în C.A.P. Sensul urban al plecării apare ca definitoriu pentru migranții din „G”, în concordanță cu tendința constatată a fluxurilor migratorilor din această comunitate de a varia în principal în funcție de caracteristici ale centrului urban de atracție.

★

Pornind de la constatările acestui studiu formulăm ipotezele:

1. în comunitățile rurale în care numărul plecărilor definitive variază în funcție de caracteristici ale comunității urbane — centrul de atracție, selectivitatea individuală a migrației este mai redusă decît în comunitățile rurale al căror flux de emigrare nu variază în funcție de caracteristici ale centrului urban de atracție;

2. cu cît emigrările dintr-o comunitate rurală au în mai mare măsură caracter de „comportament colectiv” (10), cu atît este mai mare probabilitatea absenței manifestării selectivității individuale sau reducerii intensității acesteia. Criteriile care le propunem pentru recunoașterea „comportamentului colectiv de migrație” sînt: a. valori preponderent negative ale indicilor migrației nete din respectiva comunitate, în perioada imediat anterioară momentului analizei; b. seria dinamică a indicilor migrației nete are o variație sistematică fie în raport cu variabila timp fie în raport cu o altă variabilă independentă; c. motivația migrației potențiale are un grad mare de concentrare; d. emigrarea este evaluată pozitiv în respectiva comunitate; motive de contagiune de tipul „oamenii pleacă pentru că au mai plecat și alții înaintea lor” sînt frecvent invocate în discuțiile cu anchetatorul.

În baza acestor criterii am apreciat prezența caracterului de comportament colectiv al emigrării în trei din satele comunei Gogoșari (Izvoru, Rălești, Drăghiceanu) și absența sa în cazul emigrărilor din comuna Frătești.

BIBLIOGRAFIE

- 1 MARIA FULEA, MARIA COBIANU, *Organizarea muncii în cooperativele agricole de producție*, București, Edit. Academiei, 1972.
- 2 CIOCOIU FL., CURATU GH., VOINESCU AL., *Retribuirea muncii în cooperativele agricole de producție și efectele acesteia asupra utilizării rașionale a forței de muncă (roneotip)*, Institutul de Economie Agrară, „Calet de studii” nr. 4, vol. IV, 1977.

- 3 CERNEA M., CHEPEȘ GH., CONSTANTINESCU V., *Două sate — structuri sociale și progres tehnic*, București, Edit. politică, 1970.
- 4 SANDU D., *Comunitatea locală — cadru de analiză și determinare a mobilității rezidențiale*, in „Viitorul social”, nr. 2, 1977.
- 5 SANDU D., STĂNESCU M., SPRINGER E., FLOREA D., *Studiu asupra migrației forței de muncă din agricultură*, Institutul de economie agrară, 1977 (roneotip).
- 6 HÄGERSTRAND T., *Migration and Area*, in Hannerberg D., Hägerstrand T., Odeving B. eds. „Lund Studies in Geography”, Ser. B. Human Geography no. 13, The Royal Univ. of Lund., 1957.
- 7 GALLE O., TAUBER K., *Metropolitan Migration and Intervening Opportunities*, in „American Sociological Review”, vol. 31, 1, 1966.
- 8 BOGUE D., *Internal migration*, in Philip Häuser and Otis Dudley Duncan eds., *The Study of Population*, The Univ. of Chicago Press, 1959.
- 9 MOLLER F. and CAPECCHI V., *The Role of Entropy in Nominal Classification*, in „Quantitative Sociology”, ed. by H.M. Blalock and A. Aganbegian, F. M. Borodkin, R. Boudon, V. Capecchi, Academic Press Inc., N. Y., San Francisco, London, 1975.
- 10 SMELSER N., *Theory of Collective Behaviour*, The Free Press, N. Y., 1962.